

Geachte leden,

Van harte bieden we u het vierde nummer van *Nieuws van Zuid* aan. Door middel van de (driemaandelijke) nieuwsbrief houdt het bestuur van de Zuidelijke Afdeling u op de hoogte van recente initiatieven en actuele of aanstaande activiteiten.

In deze Nieuws van Zuid komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Lezingen Jaap van Marle en Bram Lambrecht op 9 oktober in *L'Union* te Roermond
- Promotie Jean Frins
- Bezoek aan de pest-tentoonstelling in Museum het Valkhof
- Tentoonstellingen in Sint Agatha
- Rubriek 'Hoe is het met?' (Ben van Melick)
- Rubriek 'In de kijker' (*Desiderata*)
- Korte berichten (Wattou; Buddingh'-prijs voor Wout Waanders; Gebedenboek Maagdendries Maastricht)
- Komende activiteiten
- Rubriek 'De keuze van de dichter' (Merlijn Huntjens)

Lezingen op zaterdag 9 oktober

Op zaterdag 9 oktober mogen we u weer ontvangen voor twee ‘fysieke’ lezingen. Op de vertrouwde plek, restaurant *L’Union* aan de Markt te Roermond, zullen **Jaap van Marle**, cultuur- en taalhistoricus aan de Open Universiteit, en **Bram Lambrecht**, doctor-assistent moderne Nederlandse letterkunde aan de KU Leuven, een lezing geven.

Van **Jaap van Marle** ontvingen we de volgende toelichting:

Over vorm en inhoud bij Nescio

Dat Nescio in zijn novellen een afwijkend taalgebruik hanteerde, zal geen lezer zijn ontgaan. Bij mijn weten heeft echter geen enkele neerlandicus zich ooit over de vraag gebogen wat nu precies de kenmerken zijn van deze “losse, kwasi-spottende stijl”¹ die Nescio’s novellen zo uniek maakt. In mijn voordracht zal ik allereerst een korte typering geven van de grammaticale en stilistische eigenschappen van de taal van *De uitvreter*, *Titaantjes* en *Dichtertje*.

Vervolgens ga ik nader in op de sociaal-culturele context van dit afwijkende taalgebruik: het gegeven dat het zogenaamde Algemeen Beschaafd Nederlands (ABN) aan het begin van de twintigste eeuw feitelijk een ‘jonge taal’ was die nog maar door een heel beperkt deel van de bevolking werd gesproken. Dit ‘vroeg’ ABN bezat nog allerlei eigenschappen van zijn schrijftaalverleden en was bijgevolg nog zeer archaïsch. Kortom, de discrepantie tussen de toenmalige standaardtaal en het taalgebruik van Nescio was bijzonder groot en dit feit heeft allerlei – en ook zeer uiteenlopende! – reacties opgeroepen.

Tot slot zal ik de aloude vraag aan de orde stellen inzake de relatie tussen vorm en inhoud. Niet zelden is ‘literair taalgebruik’ afwijkend omdat de schrijver de bedoeling heeft om met behulp van bewust gekozen taalvormen een bijzonder effect op te roepen en/of een bijzondere boodschap over te brengen. Anders gezegd, niet zelden staan de ‘vormelijke aspecten’ van een tekst in dienst van het beoogde, literaire effect. Hoe zit dat nu bij Nescio? De stelling die ik in deze voordracht zal verdedigen, is dat het ‘onconventionele’ van Nescio’s taalgebruik als dienstig moet worden beschouwd aan het onderwerp van zijn novellen: de typering van het leven en de gedachtewereld van de groep jonge kunstenaars in het Amsterdam van het begin van de twintigste eeuw.

Bram Lambrecht stuurde de volgende toelichting:

“In mijn nood roep ik / niet en tot niemand”. Rituelen in recente rouwpoëzie

Hoewel we de vele rouwliteratuur die vandaag verschijnt graag op een biografische manier lezen, bevat het genre meer dan alleen een verslag van een persoonlijk verlies. De recente rouwpoëzie treedt ook in dialoog met populaire wetenschappelijke opvattingen over rouw, wil ons zelf lessen in het rouwen aanreiken en fungeert zo, om met Hester Knibbe te spreken, als een ‘kunst van het dragen’. In mijn lezing wil ik laten zien hoe enkele 21ste-eeuwse rouwdichters niet alleen nieuwe rouwrituelen verbeelden, maar ook hoe hun eigen gedichten zelf rituele objecten (kunnen) worden. Die blik op de poëzie combineer ik met sociologische reflecties over het vermeende verlies van rituelen in onze ‘onttoverde’ tijd. Behalve dichtbundels van Hester Knibbe, Esther Jansma, Anna Enquist en Roger M.J. de Neef komen ook de gedichten van *De eenzame uitvaart* aan bod.

¹ Gerard Knuvelde, *Handboek tot de geschiedenis der Nederlandse letterkunde*. Vierde deel. 's-Hertogenbosch: Malmberg, 1967, p. 341.

Jean Frins promoveert op Frans Erens

Op donderdag 9 september verdedigt Jean Frins (1982), voormalig penningmeester van de Zuidelijke Afdeling (2008-2012), aan de Rijksuniversiteit Groningen zijn proefschrift *Gendelettre. De vormende jaren van Frans Erens, 1857-1893*. De neerlandicus en germanist schreef de dissertatie op instigatie van zijn Parijse werkgever, Sorbonne Université.

Als student wijdde Frins zijn doctoraalscripties aan de Limburgse dialecten, maar als onderwerp van zijn proefschrift wendde hij zich tot een andere liefde: Frans Erens. Nadat Frins als 16-jarige gymnasiast met een spreekbeurt over Erens' autobiografie *Vervlogen jaren* een heel lesuur Nederlands had gevuld, contacteerde zijn leraar Ben van Melick Erens-kenner Harry G.M. Prick met de woorden: 'Ik heb je opvolger ontdekt!' Prick begon prompt een briefwisseling die Frins stimuleerde om Nederlands te gaan studeren. Ook later bleef Jean Frins zich met Erens bezighouden. Zo publiceerde hij in 2009 een artikel over de Schaesbergse Tachtiger in *De Maasgouw* en liet hij vanaf 2013 werk verschijnen van onder anderen Emile, José en Frans Erens en van Frans Erens' leerling Frits Roosdorp. In 2017 bezocht hij Miekie Schoenmaeckers-Erens, de dan 95-jarige nicht van de schrijver. Zij bleek over haar in 1935 overleden oom te kunnen vertellen alsof ze hem nog pas had gesproken. Het bleef niet bij één visite. Urenlange praat sessies volgden, waarvan Cilia Erens, kleindochter van Erens' broer, de hagiograaf Emile, opnamen maakte. Het werd druk bij de gesprekken in Miekies Amsterdamse stadsvilla. De letterkundigen Dick van Halsema en Lucien Custers en Bernard Asselbergs, zoon van Anton van Duinkerken, wilden er getuige van zijn, want zo dicht bij de schrijver van *Vervlogen jaren* zouden ze nooit meer kunnen raken. Toen de Sorbonne Frins een jaar later aanspoorde om werk te maken van een promotieonderzoek, viel alles op zijn plek. Geen ander onderwerp dan Frans Erens lag meer voor de hand. Terwijl hij colleges bleef geven – behalve in Parijs ook aan de Universiteit van Belgrado – schreef Frins noest verder. Exact twee jaar en zes maanden na de start van het project plaatsten zijn promotoren Mary Kemperink en Kees Snoek hun handtekeningen onder het resultaat.

De titel *Gendelettre* verwijst naar de gelijknamige, in 1891 verschenen, Parijse sleutelroman van Erens' vriend Paul Belon, waarin deze de Schaesbergenaar opvoert als titelpersonage en hem portretteert als prototypische man van de letteren. Het is één van de vele bijzonderheden die Prick nooit heeft belicht in zijn Erens-publicaties. Mede daardoor bevat Frins' boek tal van primeurs. Zijn *Gendelettre* biedt het wonderlijke verhaal van een ambitieuze Schaesbergse jongen die zowel in Parijs als in Amsterdam binnen de kortste keren een bekende schrijver wist te worden. Het is een verhaal vol alcohol en bloemen van het kwaad, maar ook van innige vriendschappen en liefde voor Zuid-Limburg.

Gendelettre wordt verrijkt met niet eerder herdrukte teksten van Frans Erens. De studie is verkrijgbaar vanaf maandag 13 september als geïllustreerde hardcover, telt 564 pagina's en kost € 52,50 (ISBN 978-90-826310-7-4).

Jean Frins en Miekie Schoenmaeckers-Erens († 16 juli 2018), op 20 juni 2018 gefotografeerd door Cilia Erens.

Met Zuid naar De Pest/Het Valkhof

Meld je aan, zodat je mee kunt gaan!

Op dinsdag **3 augustus** zijn de leden van de Zuidelijke Afdeling te gast in Nijmegen, om een bezoek te brengen aan de imposante tentoonstelling *De Pest*, die nog tot eind augustus loopt. In *Nieuws van Zuid* 2 hebben we reeds aandacht aan de expositie geschonken.

We zijn welkom in de aula van het museum, van 13.30 tot 14.45 uur, en daarna is er gelegenheid om de tentoonstelling te bezoeken.

In de aula van het museum worden inleidingen verzorgd door prof dr. Johan Oosterman, hoogleraar Oudere Nederlandse Letterkunde te Nijmegen, en dr. Ad van Ierssen, bewerker van de autobiografie van Elisabeth Strouven (1600-1661), nu getiteld *De moeder van de Kommel*. De religieuze vrouwengemeenschap rond Elisabeth Strouven ontfermde zich onder meer over pestlieders.

Een rondleiding is (nog) niet mogelijk, maar een bezoek op eigen gelegenheid wel.

Er is in de aula plaats voor ten hoogste 25 mensen. Leden wordt verzocht zich vooraf **aan te melden via maatschappijzuid@gmail.com**. We hanteren daarbij het beginsel dat wie het eerste komt, het eerste maalt. **De mogelijkheid tot aanmelding sluit 20 juli**. Aan het museum moeten we immers bijtijds opgave doen van het aantal bezoekers.

Met een Museum-, ICOM- of Rembrandtkaart kan de tentoonstelling gratis bezocht worden. Er zijn toegangsbewijzen gereserveerd voor de tijdsblokken 13.00 uur en 13.15 uur. U krijgt bericht op welk tijdstip u verwacht wordt, maar u dient zich dan wel nog bij de balie te melden met uw kaart om een toegangsbewijs in ontvangst te nemen.

Vanwege het gebruik van de aula moeten we per persoon 3,50 euro rekenen, in klinkende munt te voldoen op dinsdag 3 augustus bij onze penningmeester.

Onder andere omstandigheden hadden we u graag koffie en 'Kuchen' aangeboden, maar gezien de in het museum nog geldende regels is dat vermoedelijk onmogelijk.

Hopelijk mogen we u op dinsdag 3 augustus in Nijmegen weer 'in het echt' zien.

Sint Agatha. Oudste klooster van Nederland, 650 jaar aan de Maas

Kapel van Sint Agatha
(Gemeente Cuijk).

Op 2 februari 1371, het feest van Maria Lichtmis, werd de kapel van Sint Agatha geschonken aan de kloosterorde van de Kruisheren. In 2021 vieren zij het 650-jarig bestaan van het oudste klooster in Nederland met een ononderbroken geschiedenis op dezelfde locatie. Die geschiedenis kende roerige tijden. Juist in perioden waarin het klooster geen toekomst meer leek te hebben, heeft de bijzondere band met de Oranjes in belangrijke mate bijgedragen aan de continuïteit van het klooster. De meest memorabele gebeurtenissen zijn de schenking rond 1615 van een glas-in-loodraam door prins Maurits en de toestemming die koning Willem II in 1840 aan de Kruisheren gaf om weer nieuwe leden aan te nemen. Het klooster begon aan een nieuwe bloeiperiode. Nog altijd leeft er een kleine gemeenschap van Kruisheren in Sint Agatha.

Door de lange ononderbroken geschiedenis beschikt Sint Agatha over de enige bibliotheek in Nederland die sinds de middeleeuwen is blijven bestaan en nog in gebruik is op de plaats van ontstaan. Het graduale van Johannes van Deventer, een reusachtig koorboek dat in 1512 werd voltooid, is de meest kostbare schat uit die bibliotheek. Het belichaamt in verschillende opzichten de bijzondere band tussen de gemeenschap van de Kruisheren en deze plaats aan de oever van de Maas. Het jubileum wordt gevierd in nauwe verbinding met *2021: Jaar van het Brabants kloosterleven*, al zien de festiviteiten er door de langdurige lockdown anders uit dan oorspronkelijk bedacht. Enkele activiteiten zijn doorgeschoven naar 2022.

Tentoonstellingen

Tijdens het jubileumjaar zijn er twee tentoonstellingen te zien. De eerste is gewijd aan 650 jaar Klooster Sint Agatha. De rol die de Oranjes daarin hebben gespeeld, krijgt bijzondere aandacht. Daarnaast is een expositie te zien over de bijzondere kloostertuin. Daarbij worden ook de twintig beste inzendingen van de recent gehouden fotowedstrijd geëxposeerd.

De expositie over de boekkunst in Sint Agatha, met bijzondere handschriften en boekbanden uit de bibliotheek van de Kruisheren, is verschoven en zal waarschijnlijk vanaf eind augustus 2022 te zien zijn. Bijzondere aandacht is er voor het werk van Johannes van Deventer, die leefde in de zestiende eeuw en die het indrukwekkende graduale maakte, en aan de boekbanden van broeder Edgard Claes, een van de huidige bewoners van het klooster.

Graduale van Johannes van Deventer, pagina met initiaal waarin Johannes is afgebeeld, geknielt voor Maria en kind. Bibliotheek Sint Agatha Hs 1.

Mauritsraam

Omstreeks 1615 schonk prins Maurits een venster aan het klooster waarop de protestantse vorst zelf is afgebeeld. In 1874 werd het, na lang aandringen van de architect Pierre Cuypers, overgebracht naar het Rijksmuseum. Sinds begin dit jaar is het terug in de kerk van het klooster. Het venster met een bijzonder verhaal is nu weer te zien op de plaats waar het thuishoort: een klooster dat door steun van een protestantse vorst na oorlogsverwoestingen weer werd opgebouwd.

Meer info

Gedurende het hele jaar zullen er activiteiten plaatsvinden: tentoonstellingen, concerten, lezingen en rondleidingen. Informatie daarover is beschikbaar via de website van het klooster (www.kloostersintagatha.nl/activiteiten/jubileum-2021) en via de Facebookpagina.

Het klooster en het bezoekerscentrum zijn van april t/m oktober toegankelijk op woensdag, donderdag, vrijdag en zondag. De tuin van het klooster is het hele jaar door dagelijks toegankelijk.

Johan Oosterman

Hoe is het met?

In de rubriek 'Hoe is het met?' richten we de spot op een lid van de Zuidelijke Afdeling. Deze keer **Ben van Melick**.

Find yourself a jail

Ik schrok me dood afgelopen week toen ik de zanger van de band waarmee ik een Pé Hawinkels/ Brood-programma – *concert-lezing* noemen we 't – aan het repeteren was, hoorde zingen: *only crippled ones can't swing*.

In verschillende publicaties heb ik de song *Prisoners* van Herman Brood, tekst Pé Hawinkels, opgevoerd als sleutelmoment in het werk van Pé. Daarin vallen de ziel van een tijdperk, de kwintessens van een schrijverschap en de drive van de schrijver samen:

...
you'll never ever find the song within you
preoccupied you were with bein' free
...

find yourself a jail
only prisoners can sing
find yourself a crutch
only crippled ones can swing

Kunnen en niet-kunnen, dat is een wereld van verschil. *Can* is treffend en veelbetekenend, *can't* prozaïsch en een open deur. Lichte paniek, wat nu als ik me had vergist en gelezen had wat ik erin wilde lezen. Paniek, zeker toen de zanger me verzekerde dat het toch echt *can't* moest zijn. Onmiddellijk schoot het verwonderde gezicht van de radio-interviewer me te binnen die opmerkte dat *ow schoon* in 'Bestel mar' van Jack Poels van Rowwen Hèze, dat ik als oude verlepte geliefde geïnterpreteerd had – wat de song een extra dimensie gaf, toch echt stond voor afgetrapte schoenen die in een hoek van de kamer lagen. Maar ook hij had 't niet bij het rechte eind: *ow schoon* betekent *jouw schoenen*, en dan is de associatie met een verloren geliefde weer niet zo vreemd.

ge zit allien, ge zit te baale
ge zit al oorelang te kieke nar ow schoon
niks te proate, niks te zeen, niks te beleave

'Hoe is 't met Ben van Melick?' Zolang ik me druk maak over dergelijke vermeende bijziendheid, leef ik nog – laten we zeggen, redelijk wel gezien de omstandigheden, leeftijd, gewicht en corona-depressies. En zolang ik als de antiheld bij Jack Poels vergetelheid vind in de kroeg, op zoek blijf naar de crux van Hawinkels, en aloude bakens als Lucebert en Maurice Gilliams me blijven me intrigeren, gaat 't eigenlijk best wel.

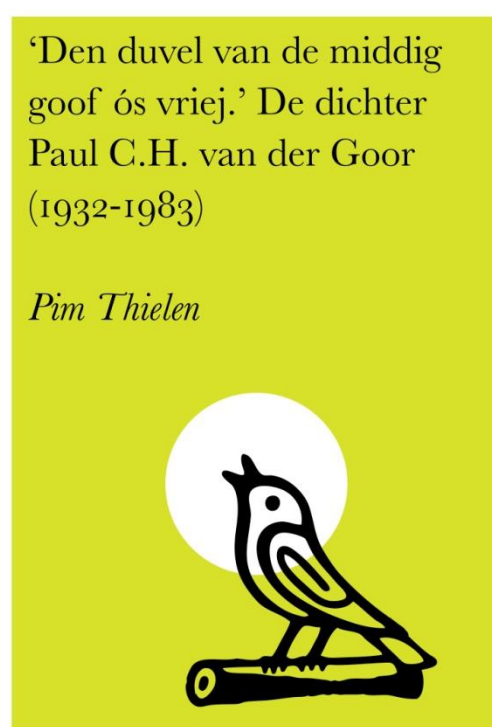
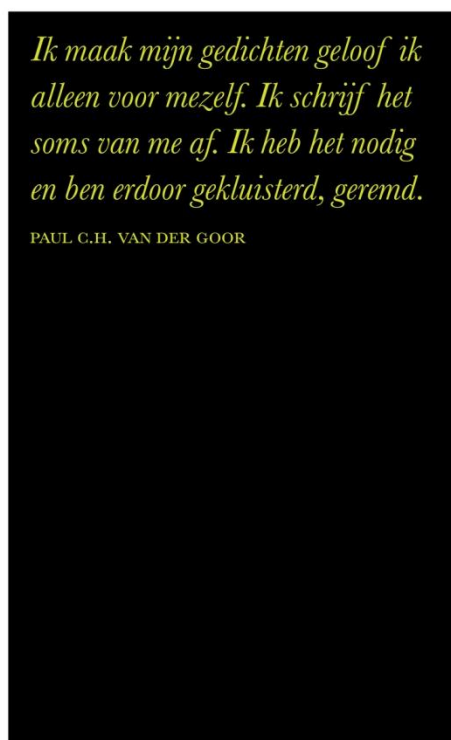

Foto: Nirit Peled

Trachten naar het uiterste is het lot van de kunstenaar, streven naar perfectie levert schitterende imperfectie op. Boon en Van Ostaijen, Lucebert en Maurice Gilliams zijn de maat. *Als Aloysius ons hart verontrust, hangen we in werkelijkheid onderstboven als betoverde apen*, zo 'hang' ik in de wereld van de kunst, zoals Elias en zijn nichtjes in deze intrigerende aanvangszin van Gilliams' meesterwerk. Al zolang ik me kan herinneren. Vanaf de tijd dat ik als zestienjarige met kameraden als Rob Bindels en Jos Quaedackers als volleerde intellectuelen de kunst en de wereld analyseerde, op de tonen van Bob Dylan, Bach en het Modern Jazz Quartet, en ik in de bieb te Hoensbroek de gedichten van Hawinkels uit *Raam* scheurde en die van Kouwenaar uit *Merlyn*, vanaf het moment dat de onvergetelijke leraar Nederlands Henri Ducheine de klas attendeerde op *Elias of het gevecht met de nachtegale*n en Lucebert tot orgelpunt van mijn mondeling examen maakte.

Niets is af, perfect, volmaakt. Geen oeuvre, geen roman, geen song, zelfs geen gedicht. De mens en zijn taal, het blijft behelpen. Desondanks creëren, dat is wat me fascineert in kunstenaars, per definitie weerspannigen dus. Ik koop alles van Isabelle Faust en Barbara Hannigan, Pete Townsend van The Who is mijn ultieme held, van The Beatles, Monk, Mingus en Coltrane krijg ik nooit genoeg, 'n metertje Vondel staat klaar voor na m'n tachtigste. En kortgeleden heb ik de dichter Paul van der Goor en de componist Arnold Schönberg pas echt ontdekt. Imperfect werk en onvervulde liefde, ach hoe rijk kan het menselijk tekort zijn.

Ik ben van 1947 en leef tussen duizenden boeken, platen en cd's, maar de laatste tijd, meer dan soms, vecht ik tegen de idee mijn leven *verlezen* en *verschreven* te hebben. Corona heeft dat gevoel versterkt. Waar ik mee bezig ben, kreeg een andere dimensie en de pandemie bracht met name de eindigheid, de dood dichterbij. Met als gevolg een groot praktisch probleem: moet ik in de schaarse jaren die mij nog resten niet eindelijk mijn literatuurarchief op orde brengen, of de boel de boel laten en eens serieus opnieuw beginnen aan een literair werk van grotere omvang – maar mijn hoofd wil maar geen gevangenis worden, alles schiet er nog in en uit. Of moet ik privé orde op zaken stellen: in liefde genezen, er compleet zijn voor gezin, familie, vrienden en vriendinnen. Illusies gedijen in imperfectie. Sinds mijn pensionering sta ik zo nu en dan op de Bühne: een oude man, wit tot in de tenen, verdwaald in de tijd wanhopig in schijn gestalten levend – dit gaat wel ver voor een stukje in een nieuwsbrief, maar ja, de vraag hoe het gaat, krijgt bij mij stevast als antwoord: Heb je even tijd?

NACHTEGAALREEKS I

De *Nachtegaalreeks* startte dit jaar (2021) met een beschouwing van Pim Thielen over Paul van der Goor. [Ontwerp: Piet Gerards / Ton van de Ven]

Een antwoord op papier is ook wegen wat je ooit gedaan hebt. Terugkijken. De Athenaeum Boekhandel in Maastricht waar ik ooit begon, begin jaren zeventig, de huishoudschool in Stein, de mavo's in Heerlen waar ik het vak leerde; MO-A, Nederlands en Algemene Literatuurwetenschap in Amsterdam, Nederlands afgestudeerd, cum laude, trots als een pauw na een ellenlange middelbare schoolcarrière. Leraar Antonius Doctor College en Bernardinuscollege in de verloederende maar niet kapot te krijgen Oude Mijnstreek. Midden jaren tachtig, verzoek van Gé van Bork om te recenseren voor het tijdschrift *Literatuur*, van Wiel Kusters om te schrijven voor *De Gids*, van Emile Hollman voor het *Limburgs Dagblad*, en hoe dat op den duur niet te combineren viel met een intensieve volledige baan in het middelbaar onderwijs, in een tijd dat 32 lessen per week geen uitzondering was. Eind jaren tachtig loodst dezelfde Kusters me de Limburgse literatuur in, laat Hans op de Coul me bij L1 mijn buitenissige kritische gang gaan. In de nieuwe eeuw vraagt Wido Smeets me voor *Zuiderlucht*, verleidt Lou Spronck me aan de geschiedenis van de literatuur in Limburg te beginnen en strikken radio en krant me voor de zoveelste maal. En intussen maakte in Heerlen Piet Gerards me wegwijs in de wereld van het boeken maken en nam me op in kunstencentrum Signe en uitgeverij Huis Clos, leerden Paul van der Velden en Nic. Tummers me de stad lezen en vond ik een schuilplaats in de poëzie van Leo Herberghs. En maakte ik me breed in mijn eigen tijdschrift *QM, Quality Meat*, waarvan de titel ook refereert aan Jos Quaedackers die de eerste nummers illustreerde en aan Van Melick, de slagersfamilie waaruit ik stam. Dat ik me als keurmeester van de Limburgse letteren opwierp kreeg zo een ironische lading.

In 1996 tekende Joseph Kerff mij als genadeloze maar klein geschapen keurmeester van de Limburgse letteren. De met potlood geschreven titels eronder luiden: *Stilleven van een gevilde literatuur-procucent(e)* en *Literatuurpolitie*.

Jarenlang lezen en schrijven, bergen van woorden, met Rob Bindels als overlevingscorrespondent en kwaliteitscerberus, een functie overgenomen door de onverbiddelijke Ine Sijben met wie ik nu de serie *Literatuurportretten* voor de site van het LGOG en de *Nachtegaal-reeks*, monografieën over kwaliteitsliteratuur in het dialect, verzorg.

I almost lost my head / from all the things I said, zingt Arno Hintjes. Steeds hetzelfde patroon. Anderen wezen me de weg en openden deuren. Soms kon ik wat terugdoen. Over vriend en beeldend kunstenaar Jozef Quaedackers mocht ik een boek schrijven waarin ik echt de *song within me* kwijt kon, datzelfde geldt voor vriend en grafisch vormgever Piet Gerards, de vroeg overleden vriend en kunstenaar Hubert Kerkhoffs wacht nog altijd op antwoord, evenals Yvonne en de vriendinnen die me leerden leven met verlangen. Eigenlijk zit ik met mijn handen in het haar en ontwijk ik het leven met lezen en schrijven.

Maar, ik leef nog. Te zien in *Wit water*, herinneringen van een slagerszoon, en *Het uiterlijk van de Rolling Stones*, zomers muziektheater onder de vlag van Cultura Nova te Heerlen.

WIT WAT WER

EEN POËTISCHE
MORALITEIT
IN VIJF DELEN
BEN VAN MELICK
QM

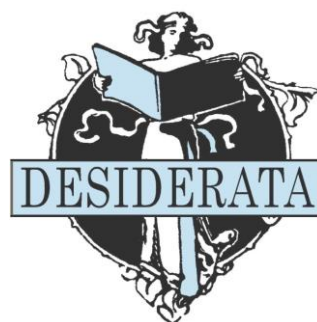
In het lawaai van kletterend water
door de geuren van slijm en wond-
vocht heen te midden van onthuide
lichamen, drek en geschreeuw...
doodde mijn vader met de grootst
mogelijke tegenzin.

In 2020 verscheen *Wit Water. Een poëtische moraliteit*, een uitgave van QM (*Quality Meat*)
[Ontwerp: Piet Gerards]

IN DE KIJKER

De rubriek **'Website in de kijker'** biedt u als lid de gelegenheid om uw persoonlijke of professionele letterkundige website onder de aandacht te brengen van de medeleden.

Desiderata. Dat woord zal door veel boekenliefhebbers nog wel herkend worden. Het staat voor lijstjes met boektitels waarnaar verzamelaars of wetenschappers op zoek waren en die ze aan geestverwanten toestuurd in de hoop op enige hulp bij het speurwerk en de aankoop. Dat was, uiteraard, in tijden zonder internet met websites van alle antiquariaten en veilingen, en enorme databanken.

Op de website stichtingdesiderata.nl, begin 2021 gelanceerd, zult u geen lijstjes met gewenste boeken aantreffen. De naam verwijst weliswaar naar de 'boekenzucht' die veel lezers en boekverzamelaars met elkaar gemeen hebben, maar de stichting zoekt geen boeken. Het omgekeerde is het geval: zij zoekt *boekenkopers*, in het bijzonder kopers van de boeken die de stichting uitgeeft. Het enige lijstje waarin stichting Desiderata geïnteresseerd is, is die van de liefhebbers die zich als lid aanmelden van het 'Genootschap van Boekenvrienden'. Dat riekt naar cookies en contributie maar niets is minder waar. Het lidmaatschap is gratis. Wie zich via de website aanmeldt, krijgt het op naam gestelde lidmaatschapsbewijs toegestuurd, een kleine maar fijne tekst onder de titel *Desiderata*. (En dát boekje is wél een wenslijstje, maar dan van boeken die onmogelijk te vinden zijn.) Bovendien kunnen leden de uitgaven van Desiderata aanschaffen voor een bedrag dat aanzienlijk lager is dan de prijs die ze in de reguliere boekhandel moeten betalen. Aanmelding als lid betekent slechts één ding: Desiderata mag u op de hoogte houden van de nieuwe uitgaven, en eventuele activiteiten.

Stichting en website werden opgezet in de aanloop naar een boekuitgave die ondergetekende, Peter IJsenbrant en Martin Hulsenboom zich hadden voorgenomen. Het betreft de vertaling van een hilarische vertelling van de Franse auteur, bibliothecaris en bibliomaan Charles Nodier, getiteld *De bibliomaan*. Het is het ultieme fictieve portret van de liefde voor het boek, waarin elke boekenvriend wel iets van zichzelf zal herkennen. Hulsenboom vertaalde het, IJsenbrant schreef een biografisch portret van Nodier, en mijn taak was het om de tekst te voorzien van – in dit geval – bibliomaniakale aantekeningen. Deze driedelige formule van vertaling, biografie, en boekhistorische informatie, hadden wij al eerder toegepast, en wel met de uitgave van de *Biblio-sonnetten* van Paul Verlaine. Die uitgave werd goed ontvangen, maar de conclusie was ook dat de publiciteit en de marketing voor verbetering vatbaar waren.

Dergelijke min of meer gespecialiseerde uitgaven worden tegenwoordig nauwelijks gerecenseerd in de landelijke media. De reguliere boekhandel eist van de kleine uitgever dezelfde korting als die van de grote uitgevers van thrillers.

Via de website en met steun van gelijkgestemde sociale media heeft Desiderata ondertussen een bestand van honderden leden opgebouwd. Daarnaast konden we lijstjes maken van bevriende websites en blogs, van geïnteresseerde kranten en tijdschriften, van boekhandels die ons wilden steunen met aangepaste kortingen, kregen we steun van andere verenigingen op bibliofoon en boekhistorisch gebied. Wat we niet hadden voorzien, is dat ook in België ons initiatief op grote schaal werd omarmd.

De bibliomaan kreeg een tweede druk. Maar het mooiste is dat daarmee ook de basis werd gelegd voor toekomstige uitgaven. Begin juli 2021 zal bij Desiderata *Hayward Ho! of Ethiek van de boekensneuper* verschijnen, een bespiegeling van Hans Heesen en Harry Jansen over het gedrag van boekenvrienden die een reis maken langs antiquariaten in Zuid-Engeland met als einddoel Hay-on-Wye in Wales, in die tijd het Mekka van het Britse antiquariaat. Met als onderliggende vraag: kunnen boekenvrienden, op zoek naar de door hen gezochte boeken, veranderen in boekenvijanden? Wilt u het antwoord weten? Op onze website kunt u uw exemplaar reserveren. En u opgeven als lid van Desiderata, Genootschap van Boekenvrienden.

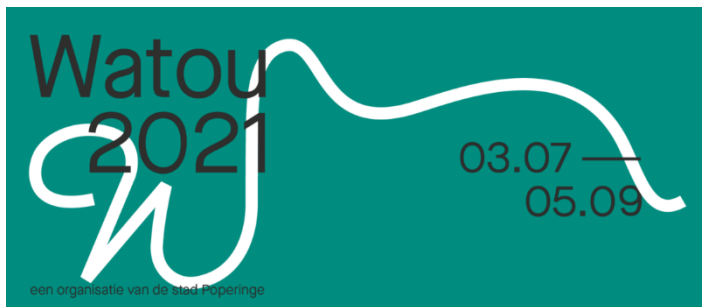

Ed Schilders

www.facebook.com/stichting.desiderata
www.stichtingdesiderata.nl/

Korte berichten

Watou

Elke zomer slaat het Kunstenfestival Watou zijn tenten op in het gelijknamige kunstdorpje net voorbij Poperinge, tegen de Franse grens. Dichters en beeldend kunstenaars, aanstormend talent en gevestigde waarden, uit binnen- en buitenland, geven acte de présence op bijzondere locaties. Voor meer informatie zie www.kunstenfestivalwatou.be/nl/.

Buddingh'-prijs voor Wout Waanders

In de tweede aflevering van *Nieuws van Zuid* besteedden we aandacht aan de levenslustige dichtbundel *Parkplan* van Wout Waanders. Intussen is hem enkele weken geleden, bij gelegenheid van het Poetry International Festival in Rotterdam, de (34^e) C. Buddingh'-prijs 2021 toegekend. De Buddingh'-prijs is een prijs voor debuutbundels. In zijn werk wordt weliswaar een ongelukkig reisje naar de Rotterdamse Kuip ondernomen, maar Waanders' biotoop is onmiskenbaar de stad Nijmegen en de provincie Noord-Brabant.

Waanders' werk is naar het oordeel van de jury verrassend: 'Per gedicht weet je niet wat je kan verwachten: of het start absurd en dan gaat het over iets wezenlijks zoals ziek zijn en verdwijnen, of het begint heel serieus over hoe een relatie in het slop raakt en wordt uiteindelijk weer licht.'

Daarnaast is de bundel een lust voor het oog: het 'parkplan' telt niet alleen gedichten, maar ook een heuse plattegrond van het park, een kruising van warande, pretpark en Utopia. Op die plattegrond zijn de afzonderlijke gedichten dan weer te situeren.

Wout Waanders is niet alleen een stille toegewijde dichter, maar ook een bijzondere performer, als dichter en lid van *Boyband*, dé literaire boyband.

Gebedenboek Maagdendries

Onlangs is de collectie van Radboud Erfgoed (Radboud Universiteit Nijmegen) verrijkt met een vijftiende-eeuws gebedenboek. Bijzonder aan dit handschrift uit het Maastrichtse vrouwenklooster Maagdendries (1352-1775) zijn de vele oorspronkelijke details en gebruikssporen. Zie www.ru.nl/over-ons/overrabboud/geschiedenis/radboud-erfgoed/gebedenboek-maagdendries/.

Komende activiteiten (januari 2022)

Op 22 januari 2022 jaar willen we een klein symposium organiseren over literatuur en de klimaatcrisis. Meer details in de volgende nieuwsbrief.

De keuze van de dichter

Voor de rubriek 'De keuze van de dichter' vragen we een dichter om een keuze te maken uit eigen werk én om een collega voor te dragen voor de volgende nieuwsbrief. Emma Crebolder was de eerste in deze rubriek en zij heeft het stokje overgedragen aan Daan Doesborgh. Deze koos op zijn beurt Merlijn Huntjens. Voor ons selecteerde Merlijn zijn nog ongebundelde gedicht 'padre della famiglia d'oro'.

padre della famiglia d'oro

*met een koevoet werd de fruitkist opengebroken.
het gekraak van het breken van het vastgeniete hout echode door de loods.
onder een laag weke, haast rottende bananen bleken goudstaven te liggen
die charlie één voor één voorzichtig vastpakte en in zijn jaszak deed.
maandenlang roken zijn vingers
en de vingers van alle mensen die hij met goud betaalde naar banaan.*

*dat triggerde een hoop herinneringen bij zijn contacten:
lange verhalen over kinderstoeltjes, volgeknoeide slabbetjes
babymonden met bananenpulpkorsten.
de geur van week fruit en het geluid van gehuil van tientallen baby's.*

*charlie had een koevoet, een duister plan en te weinig geld voor eerlijk werk maar
ooit won hij op zijn zestiende een straatgevecht en sindsdien was hij een boef.*

*zijn doorzeefde lichaam moet intussen ergens
in een houten kist liggen op een schip richting een ander land.
in een parallel universum had hij zijn laatste woorden nooit uit hoeven spreken
en zou hij in het geheim bovenop een stapel tropisch goud in een loods leven.*
